

Elektrostatika

Elektrický náboj

- Elektrické síly, elektrické pole
- Vedení elektrického proudu

Vlastnost vázaná na materiální částice –
elektrony, protony atd.

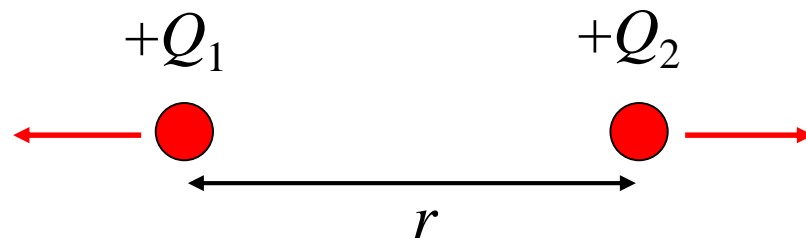
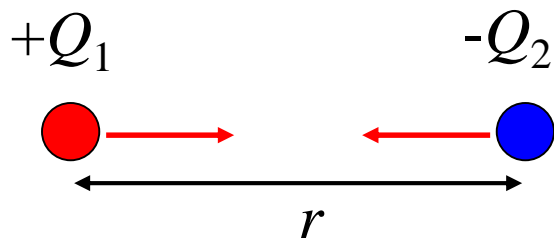
Nevzniká ani nezaniká, pouze se přerozděluje

Elektrická síla

Coulombův zákon

$$F = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \frac{Q_1 Q_2}{r^2}, \quad \epsilon_0 = 8.854 \cdot 10^{-12} \text{ Fm}^{-1}$$

Síla přitažlivá nebo odpuzivá

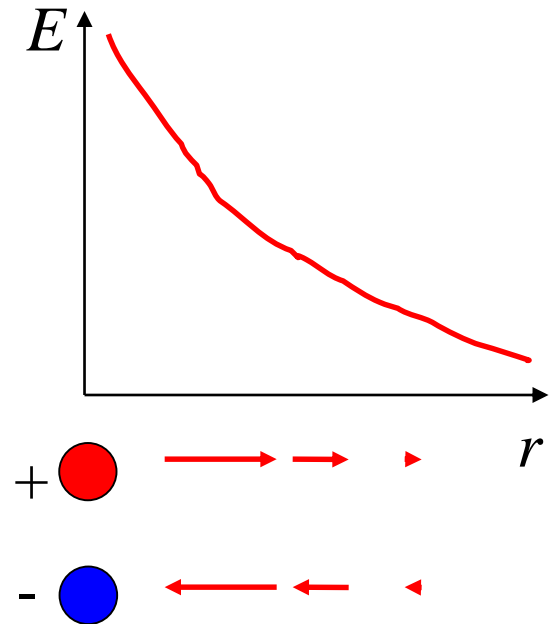
Elektrické pole

Intenzita elektrického pole

$$\vec{E} = \frac{\vec{F}}{Q'} \quad [V / m]$$

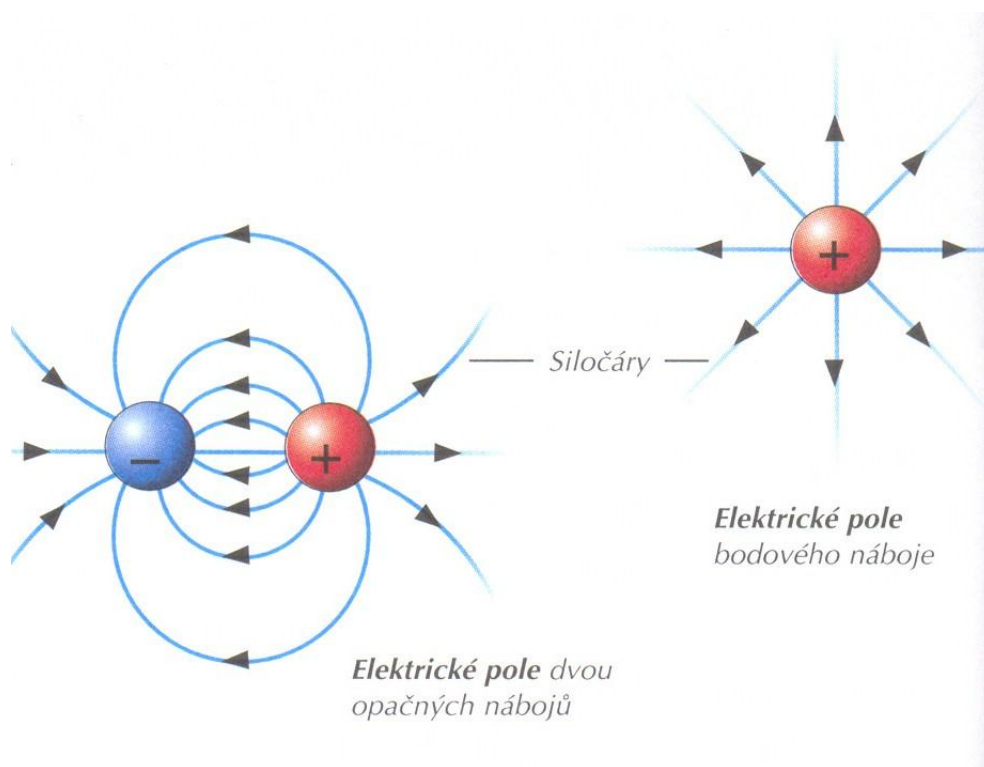
Pro bodový náboj

$$E = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \frac{Q}{r^2}$$

Siločáry

Orientované čáry, jejichž tečnou je vektor síly
Vstupují kolmo do vodiče – sršení v blízkosti hrotů

Elektrický náboj

- Volný – např. elektrony
- Vázaný – např. dipóly

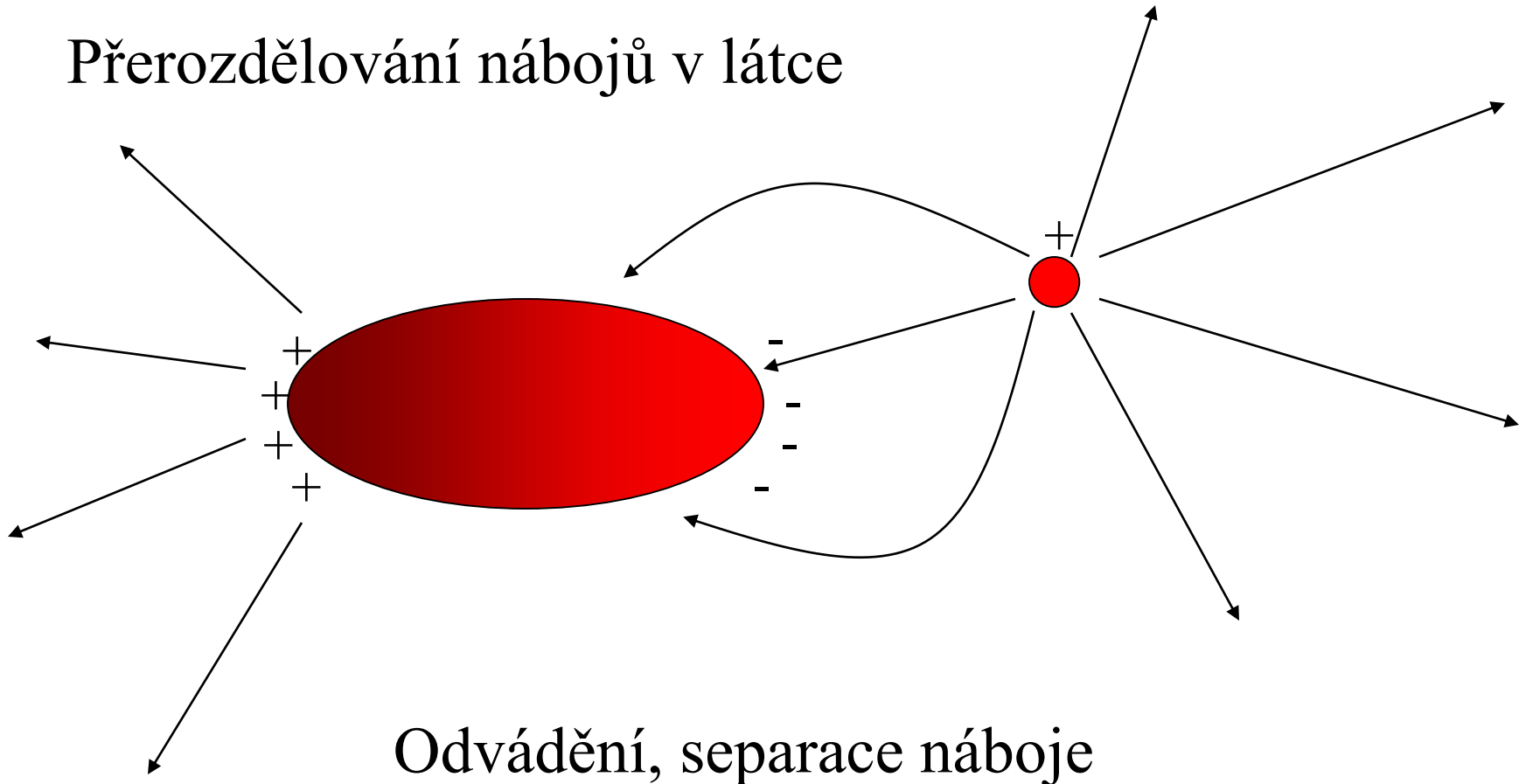
Elementární náboj $e = 1.602 \cdot 10^{-19} C$

Hustota náboje – plošná, objemová

Faradayova klec – odstínění elektrického pole

Elektrostatická indukce

Přerozdělování nábojů v látce

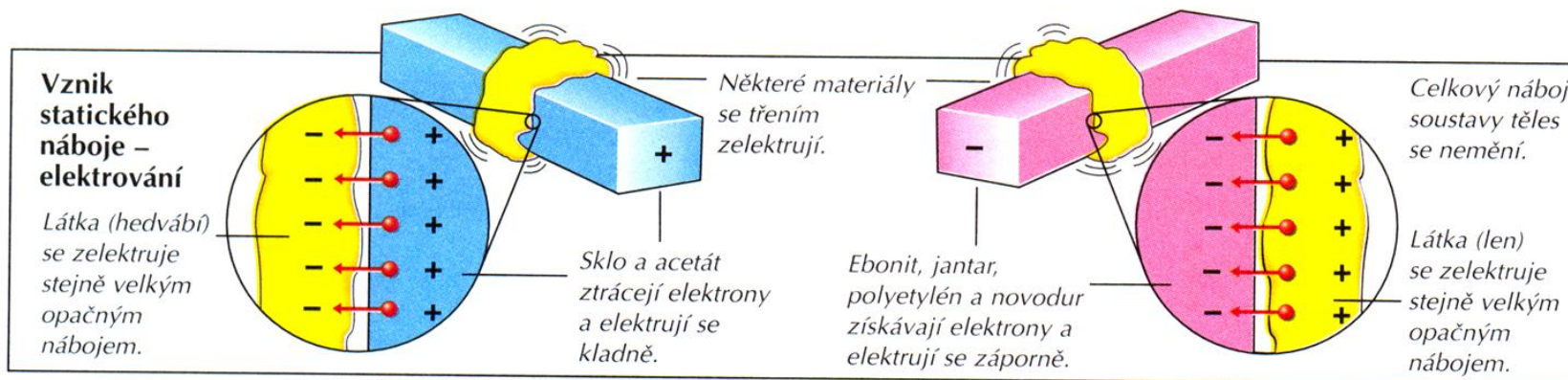

Vznik náboje na textiliích třením

Vytvoření polární chemické vazby – disociace vazeb - COO^- , - NH_3^+

Jedna látka se nabíjí kladně, druhá záporně

Množství náboje závisí na dvojici látek

Řada materiálů pro elektrizaci třením

Vlna

Polyamidová vlákna (Nylon)

Viskozová vlákna

Bavlna

Přírodní hedvábí

Acetátová vlákna

Polyvinylalkoholová vlákna

Polyester (Dacron)

Polyacrylonitrilová vlákna (Orlon)

Polyvinylchloridová vlákna

Polyetylenová vlákna

Polytetrafluorová vlákna (Teflon)

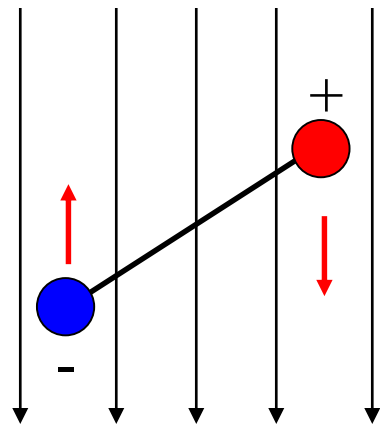
Vlákno výše se nabíjí
ve vzájemném
kontaktu kladně

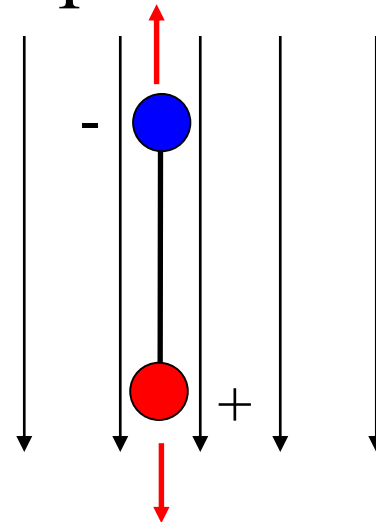
Elektrický dipól

Dvojice opačných nábojů – např. vazby
v molekulách

Dipól ve vnějším elektrickém poli

labilní poloha

stabilní poloha

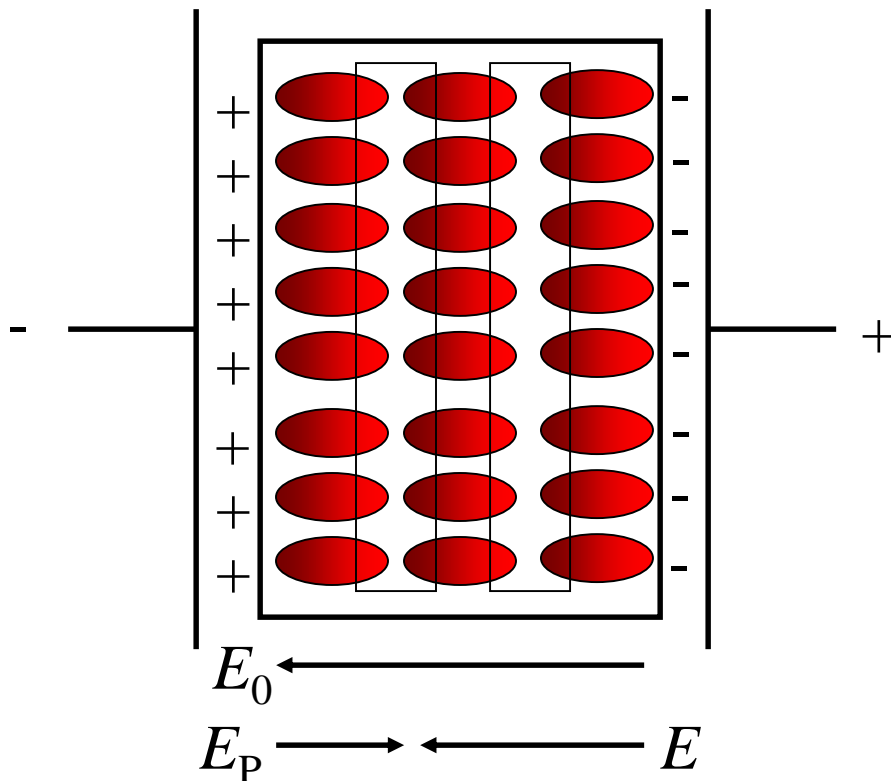
Vodiče a dielektrika

- Vodiče – volné náboje, pohyblivost po celé látce, snadné vedení proudu
- Dielektrika – vázané náboje, malá pohyblivost, vedení proudu pouze skrze malé posuvy nábojů

Dielektrika lze polarizovat přerozdělením, srovnáním dipólů do jednoho směru

Polarizace dielektrik

Vznik elektrického pole v látce, opačně orientovaného vzhledem k přiloženému

Výsledné pole

$$\vec{E} = \vec{E}_0 + \vec{E}_P$$

Elektrická indukce

Hustota dipólových momentů

$$\vec{P} = \varepsilon_0 (\varepsilon_r - 1) \vec{E}$$

Relativní permitivita ε_r

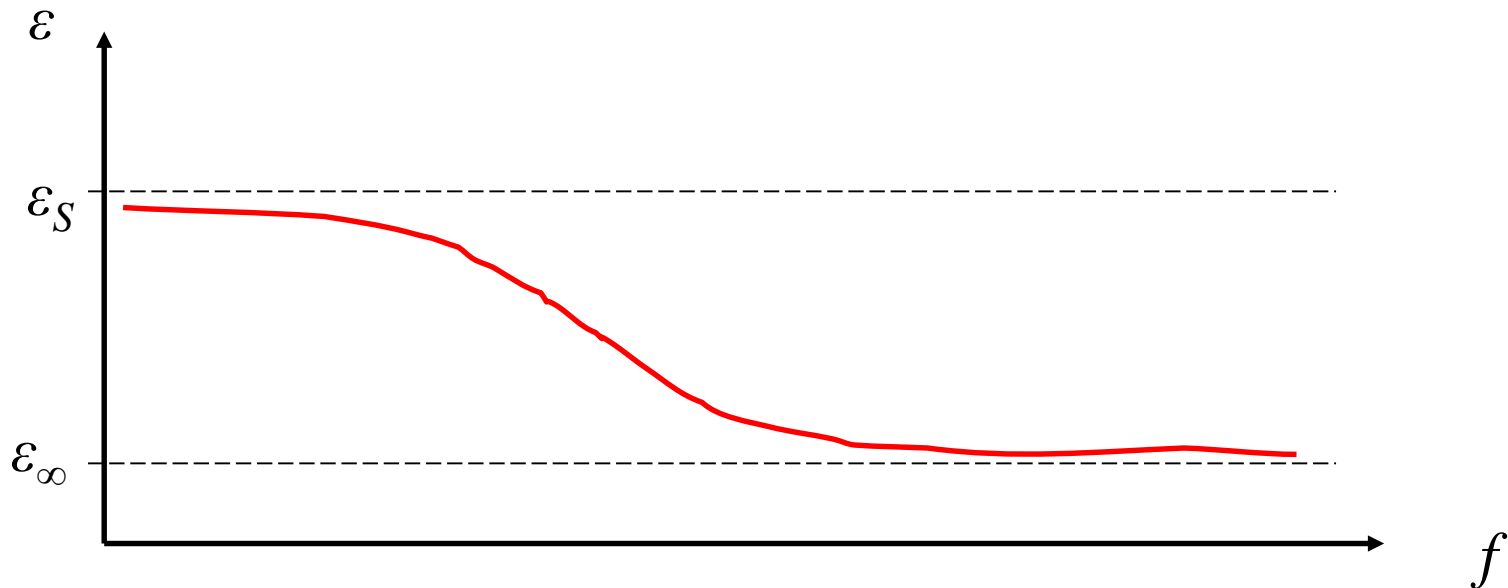
Elektrická indukce = plošná hustota náboje

$$\vec{D} = \varepsilon_r \varepsilon_0 \vec{E} = \varepsilon_0 \vec{E} + \vec{P}$$

Frekvenční závislost permitivity

Statická a dynamická permitivita

Dynamika orientace dipólů

Elektrický potenciál, napětí

Potenciál = práce na přenesení náboje do daného místa v elektrickém poli

$$\varphi = \frac{A}{Q'} \quad [V]$$

Napětí $U = \varphi_2 - \varphi_1$

Ekvipotenciální plochy – pro bodový náboj soustředné koule, kolmé na siločáry

Kapacita kondenzátoru

Kapacita tělesa = náboj na zvýšení potenciálu tělesa o 1V

$$C = \frac{\Delta Q}{\Delta U} \quad [F]$$

Kapacita deskového kondenzátoru $C = \varepsilon_r \varepsilon_0 \frac{S}{d}$

Energie deskového kondenzátoru

$$\frac{1}{2}CU^2 = \frac{1}{2}QU = \frac{1}{2}\frac{Q^2}{C}$$

Elektrický proud

Tok nábojů vodičem

Elektrický proud

$$I = \frac{\Delta Q}{\Delta t} \rightarrow \frac{dQ}{dt} \quad [A]$$

Elektrický proud je stejný v libovolném průřezu vodiče, závisí na vlastnostech vodiče a napětí

Ohmův zákon

Lineární vztah mezi napětím a proudem

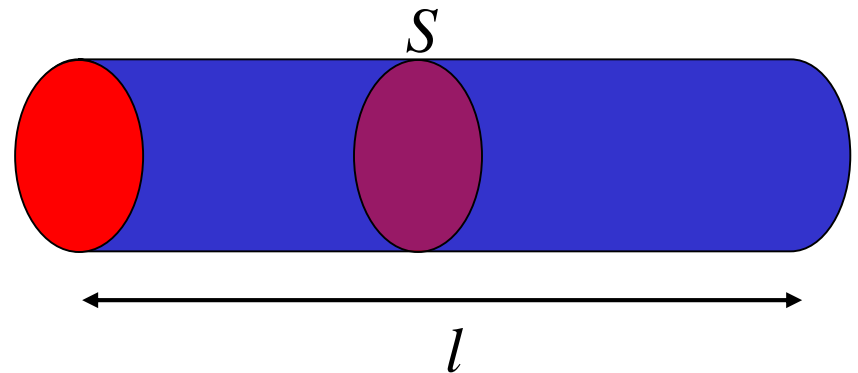
$$U = RI$$

Elektrický odpor

$$R = \rho \frac{l}{S} \quad [\Omega]$$

Měrný odpor

$$\rho \quad [\Omega m]$$

Měrný odpor látek

Izolanty [$10^8\Omega\text{m}$]		Kovy [$10^{-8}\Omega\text{m}$]		Textilní vlákna [$10^8\Omega\text{m}$]	
Celuloid	2	Fe	8.81	Bavlna	10^6
Kaučuk	10^6	Cu	1.555	Viskozové hedvábí	10^7
Papír	10^2	Al	2.45	Acetátové hedvábí	10^{11}
Polystyren	10^7			Vlna	10^8
PVC	10^5			Nylon	$10^9 - 10^{12}$

Elektrický odpor

Pro kovy závisí lineárně na teplotě

$$R_t = R_0 (1 + \alpha \Delta t)$$

Teplotní součinitel odporu α [$10^{-3} K^{-1}$]

Pro polovodiče exponenciálně klesá s teplotou